

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Lud'ka Koverdinského

Vliv držení těla na pěvecký projev

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

Praha, 2012

Obor: Hudební teorie a pedagogika

Oponent: Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc., Katedra hudební kultury FPE ZČU

Předkládaná disertační práce Mgr. L. Koverdinského si klade za cíl „*objasnit význam vlivu držení těla na pěvecký projev*“ a na základě výzkumu „*podat důkazy o zásadním významu posturální funkce na utváření pěveckých dovedností*“ (s. 1). Autor vychází z oprávněného požadavku poukázat na všeobecné zhoršování návyků spojených s držením těla jak u pěvců, tak i u populace celkově, a to především vlivem civilizačních faktorů. U pěvců pak chyby v držení těla jsou vážnou příčinou některých psychosomatických problémů a negativně ovlivňují pěvecký projev. L. Koverdinský poukazuje na nedostatečné vědecké a publikační zpracování této problematiky u nás a rovněž na nutnost poskytnout pěvcům, ale i dětem, které se učí zpívat, metodiku cílených speciálních cvičení, vedoucích k nápravě posturálních nedostatků a chyb. V tomto smyslu **je zvolené disertační téma aktuální a potřebné.**

Disertační práce má rozsah 102 strany, je doplněna seznamy obrázků, notových příkladů, tabulek a grafů, bohatým soupisem literatury a rovněž rozsáhlou přílohovou částí (přes 50 stran fotodokumentace k prováděné terapii u dětí a studentů).

Práce je logicky rozvržena do pěti hlavních kapitol. První kapitola je historicko-hodnotícím pohledem na hlavní směry a proudy pěveckých škol, které ovlivnily pěveckou pedagogiku během jejího vývoje od 16. století dosud. Autor kriticky zmonitoroval též vývoj názorů na správné držení těla v historickém přehledu u významných představitelů hlasové pedagogiky a všiml si poznatků, odkazujících na možnosti nápravy vadného držení těla. Hledání vhodných metod a technik jej zavedlo též do oblasti foniatry, fyzioterapie, kineziologie, rehabilitace a fyzikálního lékařství a dalších oborů.

Problematika disertačního tématu se rozrůstá do evidentně interdisciplinárních rozměrů. Autor proto vymezuje definice zpracovávaných *pojmu a terminologická vymezení* v kap. 2. Podrobně zkoumá *anatomické a fyziologické základy pěvecké funkce*, všimá si souvislosti postury s dechovou funkcí a s funkcemi fonační a artikulační.

Poněvadž zpěv je též záležitostí psychiky jedince, jsou podrobně zpracovány *psychologické základy pěveckého projevu a pěveckých dovedností* (kap. 2.2), převážně z pohledu pedagogicky zaměřené hudební psychologie.

Kap. 3 (s. 51) přináší *Návrh vlastní metodiky*. Autor zamýšlí zaměřit se na tři základní oblasti: nápravu (terapii) vadného držení těla při fonaci, dále na nasazení vokálů a aplikaci nových zkušeností při nácviu písní. Nejvíce pozornosti je zde věnováno metodám a cvičením, rozvíjejícím klíčové oblasti správného držení těla. Dále pak autor uvádí jedno dechové cvičení s fonací (domnívám se, že zpěv celé stupnice vzestupně a sestupně v jedné frázi, na brumendo, je cvikem náročným a vhodným spíše pro přípravu pěvců, nikoliv pro běžnou dětskou populaci). Měkký hlasový začátek p. Koverdinský doporučuje navozovat za pomoci italštiny a jejích vokaliz – tyto příklady považuji za vhodně vybrané a účinné pro měkké nasazení. Třetí avizovaná část metodiky - aplikace na nácvik písní – již zpracována není.

Kap. 4 (s. 68) nese název *Výzkum*, chybí označení či název výzkumného šetření. Cílem výzkumu je sledování vzájemně podmíněného vztahu držení těla a autorem vymezených základních parametrů pěveckého projevu, dále stanovení a ověření metodiky, jež prostřednictvím zkvalitnění držení těla pozitivně ovlivňuje pěvecký projev. Dále je cílem ověřit, zda je možné realizovat terapii vadného držení těla s dětmi mladšího školního věku.

K splnění vytýčených cílů musel p. Koverdinský stanovit kritéria pro hodnocení správného držení těla, dále vytvořit metodiku k nápravě vadného držení těla a tuto metodiku ověřit, a nakonec sledovat vliv této metodiky na pěvecký projev.

K realizaci cílů výzkumu autor vypracoval šest pracovních hypotéz, zaměřených na možnosti ověření účinnosti vlivu správného držení těla na kvalitu pěveckého projevu, a to jednak u studentů pedagogické fakulty, katedry hudební výchovy, jednak u dětí ve věku 8 – 15 let, v běžných podmínkách hudební a pěvecké výchovy. Další záznam zprávy o provedeném výzkumu má všechny obvyklé náležitosti výzkumných zpráv. Je popsána organizace výzkumu a jeho metodika, popis postupu při pretestu, experimentálním vyučování a retestu (výstupní etapa). Dále je provedena interpretace výsledků obou fází výzkumu, výsledky jsou zaznamenány do přehledových tabulek jmenovitě pro jednotlivé účastníky výzkumu a pro 10 parametrů správného držení těla, jeho kvalita je zachycena znaménkem plus (zlepšení) nebo minus (zhoršení), případně nehodnocení, byl-li parametr v pořádku nebo nebyl zaznamenán.

Musím poznamenat, že v popisu postupu výzkumného šetření postrádám přesnější charakteristiku znaků, podle nichž byl ve výzkumu pěvecký projev zkoumaných osob

považován za problematický v důsledku chybného držení těla (pouze na s. 84 – 86 je uveden přehled kritérií a škály k posuzování pěveckého projevu obecně, zřejmě převzato). Rovněž nejsou uvedeny a zhodnoceny možnosti diagnostikování těch pěveckých či hlasových problémů, které se váží k nesprávnému pěveckému postoji. Autor nezaujal stanovisko k faktu, že někdo může i s chybným postojem zpívat tak, že na jeho hlasu nejsou chyby postoje patrné, a že v některých dalších případech mohou být nedostatky pěveckého či hlasového projevu způsobeny i jinými příčinami, než pouze chybami v postoji. Také není příliš zřetelně objasněna výchozí a výstupní úroveň pěveckých dovedností zkoumaných osob a naznačena možnost souvislosti určitých (kterých?) projevovaných pěveckých nedostatků s chybami postoje. Takové zkušenosti bychom u autora práce předpokládali a měl by pro potřeby pedagogické praxe uvést, které jsou nejčastější projevy chybného postoje při zpěvu, k jakým konkrétním negativním projevům pěveckých dovedností vedou a zda a jakými způsoby lze tyto časté chyby v hudebně výchovné praxi napravovat (prosím doplnit u obhajoby).

Přes uvedený nedostatek mohu konstatovat, že **disertační práce splnila stanovený cíl** a podrobně zpracovala zejména možnosti nápravy fyzické stránky zpěvního projevu a držení těla. **Zvolené metody jsou vhodné a přiměřené cílům práce.** Autor se poměrně zdařile zhostil integrování poznatků z několika vědních oborů k objasnění zkoumaných principů i k nastínění vlastní metodiky rehabilitační práce. Metodami pedagogického výzkumu prokázal vliv správného postoje na zpěvní projev zkoumaných osob. Z tohoto hlediska je možné disertační práci hodnotit jako **přínosnou pro další rozvoj vědy**, zejména hlasové fyziologie a hlasové pedagogiky.

Disertační práce Mgr. L. Koverdinského dle mého mínění splňuje podmínky a požadavky, kladené na tato řízení, a doporučuji ji k obhajobě.

V Plzni 13. června 2012

Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc.